

“Kürtaj Yasağı” Karşıtlarının Haber Fotoğraflarında Sunumu: Görsel Retorik ve Göstergebilimsel Bir Analiz

Presentation of Oppositions of the “Abortion Ban” in News Photographs: A Visual Rhetoric and Semiotic Analysis

Serhan Koyuncu*

Öne Çıkanlar

- Kürtaj yasağı karşıtlarının basında sunumunda farklılıklar bulunmaktadır.
- Haber fotoğraflarında retorik farklı göstergebilimsel öğelerle inşa edilmektedir.
- Göstergebilim, haber değerinin oluşum sürecindeki anlam örüntülerini açığa çıkaran bir yöntemdir.
- Göstergebilim ve görsel retorik, gazetecilik pratiği süreçlerinde görsel boyutu biçimlendirmektedir.

Öz: Bu çalışmada, Türkiye’de 2012 yılında gündeme gelen ve uzunca bir süre tartışmalara neden olan kürtaj yasağına ilişkin basında yayımlanan haber fotoğrafları görsel retoriksel ve göstergebilimsel açıdan değerlendirilmiştir. Analize dahil edilen haber fotoğrafları kürtaj yasağı karşıtı eylemlere ilişkin haber fotoğraflarından oluşmaktadır. Çalışma, tüm dünyada her dönemde kamuoyunun gündeminde yer alan önemli bir sosyolojik duruma yönelik bir çalışma olmasından dolayı önem taşımaktadır. Çalışma kapsamında Türk yazılı basınına temsilen örneklem olarak üç gazete seçilmiştir. Örneklem belirleme tekniği olarak “amaçlı örneklem” tekniği tercih edilmiştir. Bu kapsamda Cumhuriyet, Sözcü ve Vatan gazeteleri analize dahil edilmiştir. Çalışma, basında kürtaj yasağı karşıtlarının ne şekilde sunulduğunun tespit edilmesini amaç edinmiştir. Çalışmada görsel retorik ve göstergebilimsel analiz yöntemleri kullanılmıştır. Bu kapsamda, içerik taraması tekniği ile elde edilen haber fotoğrafları analiz edilmiştir. Görsel retoriksel ve göstergebilimsel analizde, çalışmayı destekleyici kısa nicel verilere de yer verilmiştir. Bu doğrultuda, kürtaj yasağı karşıtlığına ilişkin en fazla haber fotoğrafına yer veren gazetenin Sözcü gazetesi olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Basın, Gazetecilik, Haber, Fotoğraf, Kürtaj.

Highlights:

- There are variations in the media representation of opponents to the abortion ban.
- “Rhetoric in news photographs is constructed through various semiotic elements.”
- “Semiotics is a method that reveals the patterns of meaning in the process of constructing news value.
- Semiotics and visual rhetoric shape the visual dimension within the processes of journalistic practice.”

Abstract: In this study, news photographs published in the press regarding the abortion ban, which came to the agenda in Turkey in 2012 and caused controversy for a long time, were evaluated from a visual,

* Doç. Dr., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü
serhan.koyuncu@hbv.edu.tr, ORCID: 0000-0003-0412-5786.

rhetorical and semiotic perspective. The news photographs included in the analysis consist of news photographs related to anti-abortion ban protests. The study is important because it is a study about an important sociological situation that has always been on the public agenda all over the world. Within the scope of the study, three newspapers were selected as a sample to represent the Turkish print media. "Purposive sampling" technique was preferred as the sampling technique. In this context, Cumhuriyet, Sözcü and Vatan newspapers were included in the analysis. The study aims to determine how opponents of abortion bans are presented in the press. Visual rhetoric and semiotic analysis methods were used in the study. In this context, news photographs obtained with the content scanning technique were analyzed. In the visual rhetorical and semiotic analysis, brief quantitative data supporting the study are also included. In this regard, it was determined that the newspaper that included the most news photographs regarding the opposition to the abortion ban was Sözcü newspaper.

Keywords: Press, Journalism, News, Photograph, Abortion.

Summary

Abortion and "abortion ban" practices continue to be a topic of current debate all over the world. In Turkey, abortion was allowed up to 10 weeks with Law No. 2827, which came into force in 1983. In some countries and/or states around the world, abortion is banned or debates on this issue are ongoing; There are attempts from time to time to lift the current abortion bans. For example, recently, the existing abortion ban in Argentina was lifted in 2020 and abortion became legal up to 3 and a half months. In another South American country, Brazil, the abortion ban continues to be implemented. New abortion bans may be introduced or continue to be implemented in some countries in Europe. The decision banning abortion was adopted by the constitutional court in Poland in October 2020, and this caused various protests in the country. When examined in general, it is noteworthy that this issue is an important area of social debate. In Turkey, a complete ban on abortion was brought to the agenda at certain times, and this situation remained on the public agenda for a long time. The abortion ban in Turkey was discussed for several months in 2012. Protests were organized by some non-governmental organizations and groups opposing the ban on abortion; actions have been taken. This issue was kept at the forefront in the media for months; found its place in newspaper pages.

In this study, news photographs about abortion were evaluated in terms of semiotics and visual rhetoric. Aristotle defines rhetoric as the ability to use the means of persuasion available in a particular situation. He also emphasizes that this is only a function of the art of rhetoric. According to Aristotle; each branch of art and science has teaching and persuasion functions related to its own subject. However, rhetoric is related to the capacity to use persuasive methods on any subject, without being limited to a specific or specific subject group (Aristotle, 2006: 37).

Visual rhetoric, on the other hand, relies on visual elements rather than written elements in conveying the message to the recipient. For a long time, the assumption has been that people expend significant mental effort to process and interpret written or verbal messages, whereas they do not or do not have to make such an effort for visual messages (Durgee, 2003: 369). In practice and theory, audiovisual rhetoric is a field of knowledge that aims to persuade for all communicative actions that occur through media (Joost, Buchmüller, & Englert, 2008).

All kinds of elements presented through visual tools are evaluated within the approach described as visual rhetoric, which is extensively used in communication research. There are many studies in the literature that examine operational issues in news photographs. Visual rhetorical method is also a frequently used analysis method in the analysis of news photographs.

This article includes the examination and analysis of the presentation of women participating in "anti-abortion ban" actions and protests in print media photographs in terms of "visual rhetoric" and semiotics. The population of the study consists of the print media in Turkey, and the sample consists of the issues of Vatan, Cumhuriyet and Sözcü newspapers published between 26 May 2012 and 4 June 2012. Around this time, the "abortion ban" came to the fore in Turkey and demonstrations were organized. For this reason, the relevant date range was determined as the period included in the analysis. The reason why only these three newspapers were selected as samples in the study; The preliminary study found that these newspapers gave the most coverage to women activists. Historically, the period in which abortion ban debates were intense was determined as a sample. The study is important in that it includes a social issue that is always on the agenda and relates it to the media. The subject included in the study is of a current nature. Additionally, the main problematic of the study is; It is necessary to examine the image of women in the press regarding abortion actions. The aim of the study is to determine the press's approach to abortion ban actions and how they present news about it.

The newspapers included in the study were analyzed in the context of visual rhetoric and semiotics. It was observed that a total of 57 news photographs regarding "anti-abortion ban" protests were included in the newspapers Cumhuriyet, Sözcü and Vatan, published between 26 May 2012 and 4 June 2012, included in the article. Regarding this issue, Cumhuriyet newspaper included a total of 9 news photographs, Sözcü newspaper 28, and Vatan newspaper 20 news photographs. When evaluated quantitatively, in terms of the number of news photographs published, it can be said that Sözcü newspaper is the newspaper with the most oppositional publishing policy regarding the abortion ban regulation. Sözcü newspaper was followed by Vatan and Cumhuriyet newspapers in terms of the number of news photographs. In most of the news

photographs, female activists are carrying banners and chanting slogans. It was noted that in many photographs male and female police officers were confronted. In two news photographs, women writing slogans on their belly created an interesting image, and this was used as an element to increase interest in the news. In only 3 of the 57 news photographs, women have an aggressive position, and this aggression is limited to "egg throwing". There was no illegal or irregular situation regarding female activists in the 54 news photographs. Another striking detail is that the first protests began five days after the first statement regarding the abortion ban was made on May 25, 2012. When the news photographs are evaluated in general, it has been determined that most of the slogans and banners have emphatic statements that abortion is a legal right, that the decision to have an abortion belongs only to the woman, and that the State should not intervene in this. It has been observed that different indicators are used together in news photographs. The regulation banning abortion was later canceled and fell off the agenda.

Giriş

Kürtaj ve “kürtaj yasağı” uygulamaları tüm dünyada güncel bir tartışma konusu olmaya devam etmektedir. Türkiye’de kürtaj, 1983 yılında yürürlüğe giren 2827 sayılı kanunla 10 haftaya kadar serbest bırakılmıştır. Dünyada bazı ülkelerde ve/veya bazı eyaletlerde kürtaj yasağı uygulanmakta ya da bu konuda tartışmalar süregelmekte, yürürlükte olan kürtaj yasaklarının kaldırılması yönünde zaman zaman girişimler yaşanmaktadır. Örneğin, yakın geçmişte, Arjantin’de var olan kürtaj yasağı 2020’de kaldırılmış ve kürtaj 3 buçuk aya kadar yasal hale getirilmiştir. Bir diğer Güney Amerika ülkesi Brezilya’da ise kürtaj yasağı uygulanmaya devam etmektedir. Avrupa’da da bazı ülkelerde yeni kürtaj yasakları getirilebilmekte veya uygulanmaya devam etmektedir. Polonya’da anayasa mahkemesi tarafından 2020 yılı Ekim ayında kürtajı yasaklayan karar kabul edilmiştir ve bu durum ülkede çeşitli protestolara neden olmuştur. Genel olarak irdelendiğinde bu konunun önemli bir sosyal tartışma alanı olduğu dikkat çekmektedir. Türkiye’de de bazı dönemlerde kürtajın tümüyle yasaklanması gündeme gelmiş ve bu durum uzun süre kamuoyunun gündeminde yer etmiştir. Türkiye’de 2012 yılında kürtaj yasağı birkaç ay boyunca tartışılmıştır. Kürtajın yasaklanmasına karşı çıkan bazı sivil toplum kuruluşları ve gruplarca protesto gösterileri düzenlenmiş, eylemler yapılmıştır. Bu konu aylarca medyada da ön plânda tutulmuş, gazete sayfalarında yer bulmuştur.

Bu çalışmada da kürtaj ile ilgili haber fotoğrafları göstergebilim ve görsel retorik açısından değerlendirilmiştir. Aristoteles, retorliği belirli bir durumda var olan inandırma yollarını kullanma yetisi olarak tanımlamaktadır. Ayrıca, bunun yalnızca retorik sanatına ait bir işlev olduğunu da vurgulamaktadır. Aristoteles’e göre her sanat ve bilim dalının kendi konusuna ilişkin olarak

öğretme ve inandırma işlevleri vardır. Ancak bunlardan farklı olarak retorik, özel ya da kesin bir konu grubu ile sınırlı olmaksızın herhangi bir konu hakkında inandırma yollarını kullanma kapasitesi ile ilişkilidir (Aristoteles, 2006: 37). Görsel retorik ise mesajın alıcıya iletilmesinde yazılı unsurlar yerine görsel unsurları temel alır. Uzun bir dönem boyunca, insanların yazılı veya sözlü mesajları işlemek ve yorumlamak için önemli ölçüde zihinsel çaba sarf ederken, görsel mesajlar için böyle bir çaba göstermediği ya da göstermek zorunda olmadığı yönünde bir varsayım hâkim olmuştur (Durgee, 2003: 369). Pratikte ve teoride, görsel-işitsel retorik, medya aracılığıyla gerçekleşen tüm iletişimsel eylemler için iknayı amaçlayan bir bilgi alanıdır (Joost, Buchmüller ve Englert, 2008).

Görsel araçlar aracılığıyla sunulan her türlü öge, iletişim araştırmalarında yoğun bir şekilde kullanılan ve görsel retorik (visual rhetoric) şeklinde nitelendirilen yaklaşım içerisinde değerlendirilmektedir. Literatürde, haber fotoğraflarında eylemsel konuların irdelendiği çok sayıda çalışma bulunmaktadır. Haber fotoğraflarına ilişkin analizlerde görsel retoriksel yöntem de sıklıkla kullanılan bir analiz yöntemidir.

Bu makale de “kürtaj yasağı karşıtı” eylem ve protesto gösterilerine katılan kadınların yazılı basın fotoğraflarındaki sunumunun “görsel retorik” ve göstergebilim açısından incelenmesini ve analizini içermektedir. Çalışmanın evrenini Türkiye’deki yazılı basın, örneklemini ise Vatan, Cumhuriyet ve Sözcü gazetelerinin 26 Mayıs 2012 – 4 Haziran 2012 tarihleri arasında yayımlanan sayıları oluşturmaktadır. Türkiye’de bu tarihlerde “kürtaj yasağı” gündeme gelmiş ve gösteriler düzenlenmiştir. Bu nedenle analize dahil edilen dönem olarak ilgili tarih aralığı belirlenmiştir. Çalışmada örneklem olarak yalnızca bu üç gazetenin seçilmiş olmasının nedeni; ön çalışma ile kadın eylemcilere sayfalarında en çok yer veren gazetelerin bu gazeteler olduğunun tespit edilmiş olmasıdır. Tarihsel olarak ise kürtaj yasağı tartışmalarının yoğun yaşandığı dönem örneklem olarak belirlenmiştir. Çalışma her zaman gündemde kendine yer bulan toplumsal bir meseleyi içermesi ve bunun medya ile ilişkilendirilmesi açısından önem taşımaktadır. Çalışmaya dahil olan konu güncel bir nitelik taşımaktadır. Ayrıca çalışmanın ana sorunsalı, kürtaj eylemlerine ilişkin olarak basında yer verilen kadın imgesinin irdelenmesinin gerekliliğidir. Çalışma ile basının kürtaj yasağı eylemlerine yaklaşımının ve buna ilişkin haberleri nasıl sunduğunun belirlenmesi amaçlanmıştır.

Retorik

Bir sanat olarak kabul edilen ve kökenleri Antik Yunan’a kadar uzanan “ikna”, iletişimin vazgeçilmez bir unsuru olarak günlük hayat pratikleri içerisinde önemli bir yere sahiptir. Antik Yunan’da hukuki, siyasi ve toplumsal alanda çok önemli bir yeri olan ikna, retorik olarak da

isimlendirilmektedir. Retorik kavramı Yunanca “rhetor” kelimesinden türetilmiştir ve en temel anlamıyla, bir konuşmacıyı nitelemek için kullanılmaktadır (Nas, 2013: 18). Aristotele’a göre retorik; belli bir durumda dinleyiciyi kazanmak, bilgilendirmek ve memnun etmek için her çeşit ikna yöntemini keşfetmekle ilgilidir (Ehse, 1984).

Diyalektik, müzik, gramer, aritmetik, astronomi ve geometri ile birlikte yedi liberal sanattan biri olarak kabul edilen retorik (Crompton ve McAlea, 2000: 32), Batı düşüncesinde ikna konusunda halen en önemli araç konumundadır (Barthes, 1999: 24). Retoriksel yaklaşımda ses yinelemeleri, metaforlar, benzetmeler, ironiler, gizlemeler ve karşıt söylemler gibi bileşenler de değerlendirmeye alınmaktadır. Bu noktada bu figüratif bileşenlerin hangi ideolojik göndermeleri içerdiğinin bilinmesi önem taşımaktadır Van Dijk (2011). Bununla birlikte, retoriksel yapı mecazî anlatımın her çeşidini, yani karşılaştırma, ironi, kafiye gibi değişkenleri içerir (Corbett, 1990: 47). Aristoteles’e göre retorik iki ana metodu vardır: tasım ve entimem. Bu çerçevede retorik görevlerinden biri, “entimemle ilişkili olarak karmaşık bir tartışmayı bir çırpıda anlayamayan kişilerin karşısında bize yol gösterecek sanatlar ya da sistemler olmaksızın, üzerinde düşünülen konularla uğraşmaktır” (Aristoteles, 2013: 40).

Retorik, antik dönemde “sofistler” adı verilen bir grup tarafından geliştirilmiştir. Bu gelişime katkı sağlayan isimlerden biri olan Gorgias, retorik “sözün en az çabayla tanrısal olana ulaşmasını sağlayan bir güç” olarak nitelendirmiştir (Cevizci, 1999: 731). Aristoteles de “retorik” kavramını sistemli hale getiren ve özel katkıları sayesinde etkileri bugün bile yoğun olarak devam eden bir retorik anlayışını ortaya koymuştur (Coşku, 2011: 35). Retorik söylem, belli bir dinleyiciye ya da izleyiciye hitap eden söylem olarak tanımlanmaktadır. Retorik, toplumsal uzlaşılarla yakından ilgilidir. Retorik bir argümandan ve belli ön kabullerden olduğu kadar, dinleyici ya da izleyicisinde mevcut ve işlemekte olan yargılardan da yola çıkmaktadır (Caner, 2007: 17). Retorik, “mesajın düşünce için saklanması ve korunması” sağlamaktadır ve aslında dil dışında var olamayacak mesajı ifade etmektedir (Adorno, 2014: 61-62). Bitzer’e göre, herhangi bir insanî eylemi ifade eden ve artık evrensel hale gelen retorik, değerleri, tutumları, inançları ve eylemleri etkileyen bir güce sahiptir (1997, s. 19).

Görsel Retorik Yaklaşımı

Görsel olan insanlar tarafından üretilmiş, yorumlanmış, ya da meydana getirilmiş, işlevsel, iletişimsel ve/veya estetik amacı olan her şeydir (Barnard, 2010: 34). Haber fotoğrafı da bu üretilmiş, görsel metalden biridir. Her görsel veride olduğu gibi, haber fotoğraflarında da retorik disiplini içerisinde analizler yapılması mümkündür. Ayrıca, tüm retorik çeşitlerinde izleyiciler veya dinleyiciler tarafından nasıl bir algılamada ve/veya yorumlamada bulunulacağı ile ilintili

beklentilere dayanılarak şekilsel bileşenleri belirleyen ve düzenleyen birer gönderici bulunmaktadır. Retorik disiplini içerisinde görsel imgelerin nasıl işlerlik kazandığını açıklamak için kullanılan bir terim olan görsel retorik ise, retorik disiplininde yeni sayılabilecek bir çalışma alanıdır. Görsel retorik yaklaşımı ile sunulması amaçlanan bilginin, retorik genel ilgi alanı olan dilsel bileşenler yerine görsel öğeler ile iletilmesine odaklanılmaktadır (Durgee, 2003: 367). İletişim çalışmalarında görsel anlatıma dair yer verilen figüratif öğeler görsel retorik disiplini çerçevesinde irdelenmektedir.

Tarihsel olarak değerlendirildiğinde, retoriksel mesajların genellikle dilsel özellik taşıdıkları dikkat çekmektedir. Her ne kadar renk, jest/mimik, duruş, kıyafet kombinasyonu vb. görsel bileşenler retorik prensibi içerisinde her zaman yer bulmuş olsa da retorik ilgisiz çoğu kez iletişimin dilsel unsurları üzerine yoğunlaşmıştır. Retorik ile ilgili çalışmaların dilsel öğelere yoğunlaşmış olması, retorik dil ile bir arada açıklanır hale gelmesine sebep olmuştur (Kenney ve Scott, 2003: 17). Görsel retorik alanında yapılmış olan çalışmaların çoğu, dilsel retorik bağlamında rutin olarak ele alınan diğer retorik figür biçimlerini dışarıda bırakarak, görsel metaforlara odaklanmıştır. Metafor gibi yaygın şekilde olmasa da kinaye de görsel biçimde inceleme konusu olagelmıştır (McQuarrie ve Mick, 1996).

20'nci yüzyılın ikinci yarısında iknanın açıklanması ve kavramsallaştırılması ile ilgili değişiklikler yaşanmıştır. Daha bu yüzyılın başında grafik retorik, poster ve dergilerde uygulanabilir hale geldiyse de iknanın görsel koşullarına verilen önemin, savaş sonrası süreçte televizyonun ani yükselişine dayandığı yaygın bir kanıdır. İknaya karşı değişen bu yaklaşımlarda, dilsel olmayan unsurların da retorik disiplini içinde ele alınmaya başladığı dikkat çekmektedir. Bu değişim süreci içerisinde sadece iletişimin dilsel olmayan unsurları değil, antropoloji ya da ekonomi gibi farklı alanlarda da çalışmalar retorik terimleriyle yeniden düzenlenmeye ve analiz edilmeye başlamıştır. 20'nci yüzyılın sonlarına gelindiğinde, retorik alanında iki yönde temel değişiklikler görülmüştür. İkna fikri, yalnızca çok geniş bir alana yayılmış olan iknanın, dil dışı biçimlerini de içerecek kadar genişlemekle kalmayarak; retorik kendisi de gelişme göstermiş ve sadece dil ve konuşma ile ilgili değil, kültür, sanat ve hatta bilim hakkında da bilgi verebilecek boyutta genişlemiştir (Kenney ve Scott, 2003: 17-18).

Geleneksel retorik kuramcılarının göre retorik alanındaki çalışmaların dilsel sembollere öncelik tanımayan, görsel öğeleri de kapsayacak ölçüde geniş bir alanda yapılması gerekmektedir. Retorik, insanların sembolleri stratejik bir biçimde kullanımı yoluyla, başkalarının düşüncelerini ve davranışlarını etkileme biçimleri olarak tanımlayan teorisyenler; sanat, mimari, dans ve giyim gibi görsel unsurların da retorik çalışmalarında önemli alanlar olduğunu vurgulamışlardır. Foss'a

göre de retorik disiplininin görsel olguları incelemeye dair çabalar bağlamında görsel retorik kavramının sahip olduğu ikinci anlam, görsel retoriğin sembolik ve iletişim kurucu unsurlarının analizini içeren teorik bir bakış açısıdır. Bu açıdan görsel retorik, yalnızca iletişim olarak görsel objeleri içermemekte aynı zamanda retorik alanında çalışmalar yapan insanların bir görsel imge ya da görsel veriyi ele aldıkları bakış açısını da ifade etmektedir. Kuramsal bir bakış açısı olarak görsel retorik, imgelerin iletişim sağlayıcı boyutlarını vurgulayan bir yaklaşım ve bir görsel analiz yöntemi olarak kabul edilebilir (Foss, 2005: 141/145-146).

Göstergebilim

Göstergebilim, doğal dili de içerisine alan çok sayıda iletişim biçiminin genel bir bilimi olarak kabul edilmektedir (Guiraud, 1994: 81). Göstergebilim, gösterge olarak kabul edilebilecek her şeyin incelenmesidir. Bireyin ya da daha da önemlisi aynı kültürün ya da toplumun parçası olan bir grup insanın, işaretleri anlamlandırarak kendisinden başka bir şeye gönderme yapması göstergebilimin ana eksenini oluşturmaktadır (Bal ve Bryson, 1991). Greimas ise, göstergebilimi “hem dünyanın insan için, hem de insanın insan için ifade ettiği anlamı araştıran bir bilimsel yaklaşım” olarak tanımlamıştır (Greimas, 1971).

“Gösterge” kavramı hakkında Eskiçağ’dan itibaren farklı fikirler ileri sürülmüş; bir göstergeler dizgesi olan dil hakkında çeşitli düşünceler ortaya atılmıştır. Stoacılar, gösterge üzerine düşünmüşlerdir. Orta Çağ’daki skolastik felsefe yapıtlarında da anlamlandırma biçimleriyle (*modi significandi*) ilgili önemli görüşlere rastlanmaktadır (Rifat, 1998: 115). John Locke ve Jean Henri Lambert göstergebilim konusunda önemli çalışmalara imza atmışlardır. Lambert, iki ciltten oluşan *Neues Organon* (Yeni Organon) adlı eserinin bir bölümünü göstergebilime ayırmıştır. Lambert özellikle doğal dillere ilişkin bildirişim dizgeleri üzerinde çalışmalar gerçekleştirmiş ancak müzik, koreografi, arma, amblem, tören gibi dil dışı gösterge dizgeleriyle de ilgilenmiştir. Lambert, ayrıca göstergelerin dönüşümleri ve birleşim kuralları hakkında da çalışmalar gerçekleştirmiştir. Tematik bir fikir olarak göstergebilim, bu zamandan önce entelektüel kültür alanında hiçbir zaman genelleştirilmemiş bir disiplinler-arası bakış açısıdır. Göstergebilimin incelediği işaretlerin eylemi, tüm insanî bilgilerin temelini oluşturmaktadır (Deely, 2015: 72).

“Gösterge”nin anlamı üzerine çeşitli görüşler ifade edilmiş, farklı tanımlamalar yapılmıştır. Genel anlamda, kendi dışında bir şeyi temsil eden ve dolayısıyla bu temsil ettiği şeyin yerini alabilecek nitelikte olan her çeşit biçim, nesne, olgu, vb. dille ilgili bilimlerde genel olarak gösterge diye adlandırmaktadır. Bu açıdan, sözcükler, simgeler, işaretler, vb. gösterge olarak görülür. Göstergebilimde, bir başka şeyin yerini tutan, daha doğrusu, kendi dışında bir şey gösteren her

çeşit biçim, nesne, olgu vb. gösterge diye adlandırılır. Başka bir şeyin yerini tutan ve onu insan zihninde canlandıran bir şey onun kendisi değil, yalnızca “temsil”idir. Her gösterge (dil aracılığıyla iletilen mesajlar da) birçok ayrıştırılabilir özelliklere sahiptir ve değişik işlevleri yerine getirmektedir (Çebi, 2003). Gösterge, gösterenin gösterilenle olan ilişkisinden doğan bir bütündür (Saussure, 1983: 67). Göstergebilim, içeriği ve sınırları ne olursa olsun, her türlü gösterge sistemini ele almayı amaçlar. Görüntüler, jestler, müzikal sesler, nesnelere ve bunların karmaşık çağrışımları, ritüel, gelenek veya kamusal eğlencenin içeriği anlam sistemlerini oluşturur (Barthes, 1967: 9). “Göstergebilim” kavramı Saussure ve Peirce tarafından geleneksel olarak ele alınmakla birlikte tüm alanı kapsayan bir şemsiye terim olarak kabul edilmelidir (Nöth, 1990: 14). Her ne kadar gösteren, kullanıcıları tarafından gösterilenin bir temsilcisi olarak kabul edilse de Saussure’cu göstergebilimciler, gösteren ile gösterilen arasında zorunlu, içkin, doğrudan veya kaçınılmaz bir ilişkinin olmadığını vurgularlar. Saussure’a göre, gösterge “keyfi” bir özellik de taşır (Saussure, 1983: 78).

Saussure’un yanı sıra, Charles Sanders Peirce de kendi gösterge modelini formüle etmiştir. Peirce’in modeli Saussure’un kendi kendine yetebilen ikili modelinden farklı biçimde üçlü bir yapıya sahiptir. Bu model içerisinde bir temsil eden (işaretin aldığı biçim), dönüştürücü (işaretin anlamı) ve işaret edilen bir obje yer almaktadır (Peirce, 1931). Bu bileşenlerin oluşturduğu gösterge; yazılı metin ve görsel içeriklerden oluşabilir.

“Kürtaj Yasağı” Karşıtlarının Haber Fotoğraflarında Sunumu –Görsel Retoriksel ve Göstergebilimsel Bir Analiz

Araştırma kapsamında gerçekleştirilen analizde Cumhuriyet, Sözcü ve Vatan gazetelerinin 26 Mayıs 2012 – 4 Haziran 2012 tarihleri arasında yayımlanan sayıları incelenmiş; toplam 10 gazete sayısında yer alan 57 haber fotoğrafı göstergebilim ve görsel retorik bağlamında analiz edilmiştir. Girişte de belirtildiği gibi, bahsi geçen tarihlerde Türkiye’de “kürtaj yasağı” gündeme gelmiş ve bu nedenle gösteriler düzenlenmiştir. Analize dahil edilen tarih aralığı bu kapsamda seçilmiştir. Analiz edilen veriler içerik taraması tekniği ile elde edilmiştir. Örneklem belirleme tekniği olarak ise “amaca yönelik (yargıya dayalı) örneklem” tekniği tercih edilmiştir. Amaca yönelik örnekleme, özel durumlar için değerli bir örnekleme türüdür. Örnek olayları seçmede belirli bir amaçla kapsam belirlenir. Amaca yönelik örnekleme bilgilendirici bir nitelik taşımaktadır (Neuman, 2014: 322-323).

İncelenen haber fotoğraflarına ilişkin nicel verilere de çalışmada yer verilmiştir. Haber fotoğraflarının gazetelere göre sayısal oranı Tablo 1’de yer almaktadır. Buna göre analize dahil edilen dönem içerisinde Cumhuriyet gazetesinde toplam 9, Sözcü gazetesinde toplam 28, Vatan

gazetesinde ise toplam 20 haber fotoğrafına yer verilmiştir. Haber fotoğrafları kürtaj yasağına karşı eylem yapan göstericileri içeren haber fotoğraflarından oluşmaktadır. Oransal olarak incelendiğinde, her üç gazete içerisinde oransal olarak kürtaj yasağı karşıtı eylemcilere ilişkin en fazla haber fotoğrafına yer veren gazetenin Sözcü gazetesi olduğu görülmektedir. Sözcü gazetesi toplam haber fotoğrafları içerisinde yüzde 50'ye yakın bir orana ulaşmaktadır.

Tablo 1:
Haber Fotoğrafı Sayı ve Oranları

Gazete Adı	Haber Fotoğraflarının Yer Aldığı Gazete Sayıları	Analiz Edilen Haber Fotoğrafı Sayısı	Yüzde (%)
Cumhuriyet	31 Mayıs	2	3,50
	4 Haziran	7	12,28
Toplam		9	15,79
Sözcü	1 Haziran	4	7,01
	2 Haziran	8	14,03
	3 Haziran	8	14,03
	4 Haziran	8	14,03
Toplam		28	49,11
Vatan	1 Haziran	3	5,06
	2 Haziran	3	5,26
	3 Haziran	5	8,77
	4 Haziran	9	15,78
Toplam		20	35,10
Genel Toplam	10	57	100

Her üç gazetede tarihsel olarak en fazla haber fotoğrafına 4 Haziran'da yer verildiği görülmektedir. Bunun nedeni en yoğun kürtaj yasağı karşıtı gösterilerin 3 Haziran'da düzenlenmiş olmasıdır. Sözcü ve Vatan gazeteleri 1, 2, 3 ve 4 Haziran tarihlerinde dört gün üst üste ilgili haber fotoğraflarına yer verirken Cumhuriyet gazetesinin sadece 31 Mayıs ve 4 Haziran tarihlerinde analize konu haber fotoğraflarına yer vermesi de dikkat çekici sonuçlardan biridir. Bu doğrultuda, Sözcü ve Vatan gazetelerinin kürtaj yasağı karşıtı söyleme daha fazla yer verdiği görülmektedir. Editoryal haber kararı süreçlerinde etkili olan faktörler burada belirleyici rodedir. Neyin haber olup neyin olmayacağı, hangi habere ne ölçüde yer verileceği, hangi sıra ile sunulacağı, hangi haber fotoğrafına hangi oranda yer verileceği gibi değişkenler basının sahip olduğu tutum ve yaklaşımı ile doğrudan bağlantılıdır.

Analiz sonucunda kürtaj yasağı karşıtlarının haber fotoğraflarında nasıl bir görsel retorik yaklaşımı ile ifade edildiğine ilişkin 10 farklı tematik kategori tespit edilmiştir. Görsel retorik açısından analize konu olacak kategoriler Tablo 2'de belirtilmiştir. İncelenen haber

fotoğraflarındaki kadın sunumları birden fazla kategoriye girebildiği için araştırmada kategorilerin yüzdeler dağılımları da buna göre oluşmuştur.

Tablo 2:

Haber Fotoğraflarında Kürtaj Yasağı Karşıtı Eylemcilerin Görsel Retoriksel Temsil Biçimleri

	Sayı	Yüzde
1. Pankart taşıyan eylemci	23	29,87
2. Gözaltına alınan eylemci	18	23,38
3. Slogan atan eylemci	8	10,39
4. Polisle çatışan eylemci	5	6,49
5. Davul çalan eylemci	3	3,90
6. Yumurta atan eylemci	3	3,90
7. Kucağında bebek olan eylemci	2	2,60
8. Göbeğinde slogan bulunan eylemci	2	2,60
9. El işareti ile mesaj veren eylemci	2	2,60
10. Basın açıklaması yapan eylemci	1	1,30
Toplam	77	100

Tablo 2’de de görüldüğü gibi, kürtaj yasağı karşıtı eylemciler genel olarak değerlendirildiğinde, toplamda on farklı tema ile haber fotoğraflarında yer almıştır. Bu aşamada üzerinde durulması gereken diğer bir konu da eylemcilerin tamamının kadınlardan oluşmasıdır. Haber fotoğraflarında yer verilen eylemcilerin çoğunluğu pankart taşımakta ve pankartlarda çeşitli mesajlar vermektedirler. Her üç gazete içerisinde toplamda 23 haber fotoğrafında eylemciler pankart taşıyır şekilde yer almaktadır. Oransal olarak değerlendirildiğinde haber fotoğraflarında yüzde 29,87 ile en fazla “pankart taşıyan eylemci” temasına rastlanmaktadır. Toplam 18 haber fotoğrafında ise eylemcilerin gözaltına alındıkları görülmektedir. Bu sayı oransal olarak yüzde 23,38’e denk düşmektedir. 8 haber fotoğrafında slogan atan eylemci, 5 haber fotoğrafında polisle çatışan eylemci, 3 haber fotoğrafında davul çalan eylemci, 3 haber fotoğrafında yumurta fırlatan eylemci, 2 haber fotoğrafında kucağında bebek olan eylemci, 2 haber fotoğrafında göbeğinde slogan yazılı olan eylemci, 2 haber fotoğrafında el işareti ile mesaj veren eylemci, 1 haber fotoğrafında da basın açıklaması yapan eylemci yer almaktadır.

Haber fotoğraflarında yer verilen kürtaj yasağı karşıtı eylemcilerin sadece bir haber fotoğrafında basın açıklaması yapar şeklinde görülmesi dikkate değer bir diğer sonuçtur. Toplamdaki haber fotoğraflarının yüzde 53,25’inin (41 haber fotoğrafı) pankart taşıyan ve gözaltına alınan eylemcilere yer vermesi haber fotoğraflarının genel niteliğine ilişkin bilgi vermesi açısından önem taşımaktadır.

Kürtaj Yasağı Karşıtlarına İlişkin Haber Fotoğraflarının Görsel Retoriksel Analizi

Pankart Taşıyan Kürtaj Yasağı Karşıtı

Haber fotoğraflarında yer verilen “pankart taşıyan kadın imgesi” “kadın”a ilişkin aktif bir rolün varlığını temsil etmekte ve sunmaktadır. Toplam 23 fotoğrafta buna rastlanmıştır. Kadınlar tarafından taşınan pankartlarda genel olarak “beden”e atıfta bulunulmakta, bedenin sahibinin “kadın”ın kendisinden başkası olmadığı vurgulanmaktadır. Pankartlarda yer alan “Devlet elini bedenimden çek”, “Devlet elini apış aramdan çek”, “Oğlum bak git”, “Hakkımda konuşma, Uludere’yi açıkla”, “Kürtaj haktır, Uludere katliamdır”, “Kadın bedeni kamu malı değildir”, “Rahim benim, hayat benim, karar benim”, “Bedenim benim, sen kimsin” gibi ifadeler en dikkat çekici ifadelerdir.

Slogan Atan Kürtaj Yasağı Karşıtı

Haber fotoğraflarında yer verilen “slogan atan kadın imgesi” kadına kürtaj karşıtlığı konusunda çok aktif bir rol yüklemektedir. Toplam 8 fotoğrafta buna rastlanmıştır. “Kadın”, slogan atarak kendisini ifade etme yolunu seçmekte eyleminin gücünü arttırmaktadır.

El İşareti ile Mesaj Veren Kürtaj Yasağı Karşıtı

Araştırmaya dahil olan haber fotoğrafları içerisindeki 2 fotoğrafta “kadın” el işaretleri ile kendini ifade etmektedir. Bir haber fotoğrafında “yumruğunu havaya kaldıran kadın”, diğesinde ise “zafer işareti yapan kadın”a rastlanmıştır. Bunların ikisi de “kararlılık” vurguları olup kadınların, yumruklarıyla zafere ulaşacakları izlenimi yaratmaya yönelik bir retoriktir.

Davul Çalan Kürtaj Yasağı Karşıtı

Kürtaj yasağına yönelik açıklamaların ardından düzenlenen protesto gösterilerinde yer alan bazı kadınların davul çalarak eylemlere destek verdikleri görülmüştür. Üç haber fotoğrafında “davul çalan kadına rastlanmıştır. Eylemlerde davul çalınması farklı bir ambiyans oluşturmakta, eylemin işitsel gücünü arttırmaktadır.

Gözaltına Alınan Kürtaj Yasağı Karşıtı

Toplam 28 haber fotoğrafında kadınların gözaltına alındıkları görülmektedir. Bu haber fotoğraflarında yer alan polislerin ise erkek oluşu karşıtlık oluşturmakta, cinsiyet ayrımcılığına atıfta bulunmakta, haber fotoğrafının daha “ilgi çekici” hale gelmesine yol açmaktadır. Böylelikle, kürtaj yasağı ile bu yasağı itiraz edenler karşı karşıya gelmekte, kadınlar eylem yerinden uzaklaştırılmaktadırlar. Eylemde yer alan tüm eylemcilerin “kadın” olması dikkat çekicidir. Erkek eylemciye rastlanmamıştır. Resmî üniformalı ve donanımlı polisler ile birlikte, günlük kıyafetleri

ile eyleme gelen kadınların haber fotoğraflarında bir arada sunulması da ayrı bir karşıtlık ve ilginçlik oluşturmaktadır.

Polisle Çatışan Kürtaj Yasağı Karşıtı

İncelemeye dahil olan haber fotoğraflarında bazı eylemci ve kürtaj yasağı karşıtı kadınların polisle çatıştıkları görülmektedir. Toplam 5 haber fotoğrafında kadınların polisle çatıştıkları görülmektedir. Kadınlar eylemde sadece slogan atarak pankart taşımamakta, hareketli bir şekilde yer almaktadırlar.

Yumurta Atan Kürtaj Yasağı Karşıtı

Haber fotoğraflarında yer bulan “yumurta atan kadın imgesi” ile kadına aktifliğin ötesinde kural dışı bir rol yüklenmiştir. Bu haber fotoğraflarında kadınların yumurta attığı kişi dönemin Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Melih Gökçek’tir. Gökçek, katıldığı bir televizyon programında “Anası olacak kişinin hatasını neden çocuk çekiyor? Anası kendisini öldürsün” ifadelerini kullanmış, bu ise haber fotoğraflarında yer bulan kadınların tepkisine yol açmıştır. Bu olaya ilişkin toplam üç haber fotoğrafına gazete sayfalarında yer verilmiştir.

Basın Açıklaması Yapan Kürtaj Yasağı Karşıtı

Gazete sayfalarında yer verilen bir haber fotoğrafında, basın açıklaması yapan kadın eylemci görülmektedir. Kadınlar basın açıklaması yaparak haklılıklarını ifade etmeye çalışmaktadırlar. Basın açıklaması yapmak sıkça başvurulmuş bir yöntemdir.

Kucağında Bebek Olan Kürtaj Yasağı Karşıtı

Kürtaj yasağı karşıtı eylemlerde kadınlar ile birlikte bebeklere de yer verilmiş, böylece “annelik” vurgusuna atıfta bulunulmuştur. Toplam iki haber fotoğrafında yer bulan kadın eylemcilerin kucaklarında bebek de vardır. Bebek ile birlikte “anne”nin bir arada sunulması kürtaj ile karşıtlık oluşturmaya rağmen, kürtajın bebek haklarına herhangi bir ihlalde bulunmadığına atıfta bulunmak istenmektedir.

Göbeğinde Slogan Bulunan Kürtaj Yasağı Karşıtı

İki haber fotoğrafında kadın eylemcilerin, göbeklerine mesaj yazdıkları görülmektedir. Bir haber fotoğrafında yer alan kadının göbeğinde “Kürtaj haktır”, diğesinde ise “Çık mabedimden” ifadelerine yer verilmiştir. Kürtaj yasağı karşıtı bir eylemde “göbek”e yer verilmesinin nedeni, hamileliğe atıfta bulunulmasıdır. “Mabet” kelimesinin iki anlamı bulunmakta; Türk Dil Kurumu sözlüğünde birinci anlamı “tapınak”, ikinci anlamı ise “özel bir konuda, sevgi ve saygı ile bağlanmanın ortaya konulduğu yer” olarak verilmektedir. Bu doğrultuda “kürtaj” konusunun kadının özeli olduğu, kutsal bir anlam taşıdığı vurgulanmak istenmektedir.

Görsel 1.

Cumhuriyet Gazetesinde "Kürtaj Yasağı" Karşıtlarına İlişkin Haber Fotoğrafları

Sağlık Bakanı Akdağ, kürtaj konusunda ikna edilmelerinin önemli olmadığını söyledi

Kadınlar bizi bağlamaz

SULE KÖKTÜRK

Sağlık Bakanı Recep Akdağ, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın "kürtaj cinayettir" sözlerini tekrarlayarak "kürtajın bir sağlık sorunu ve toplum etiği sorunu" olduğunu söyledi. İsteğe bağlı kürtajın yasaklanması için rapor hazırlayacaklarını ifade eden Akdağ, "Kadın kuruluşları konuşabilir, görüşlerini bildirebilir, ama bizi bağlamaz, bu bizim görüşümüz, bizi ikna etmeleri önemli değil, bu siyasi karardır" dedi.

Yazılı ve görsel medyanın genel yayın yönetmenleri ile önceki akşam Çırağan Oteli'ndeki yemekte bir araya gelen Bakan Akdağ, "kürtaj" tartışmasına ilişkin görüşlerini açıkladı. "Başbakan'ın görüşlerine katıldığım" ifade eden Akdağ, "Sezaryen tıbbi bir konudur, kürtaj ise tıbbi bir konu değildir. Kürtaj bir cinayettir. Gereksiz sezaryen de cinayet gibi algılanmalıdır" diye konuştu. Sezaryen konusunda doktorların hastaları yönlendirdiğini ve o nedenle yoğunluk olduğunu savunan Akdağ, "Sezaryen doktor açısından yarım saatlik bir iş, normal doğumda daha fazla zaman gerekiyor" dedi. Akdağ, narkoz alan annenin bebeğinin anne sütü alamadığını da ifade etti. Akdağ, kürtajın kadınlarda birçok sağlık sorunu yaratabileceğini belirtti. Tıbbi gereklilik halinde kürtaj yapılabileceğine işaret eden Akdağ, bu konuda Başbakan Erdoğan'ın önerisiyle en kısa zamanda bir rapor hazırlayarak Bakanlar Kurulu'na sunacaklarını söyledi. Akdağ, "Kürtaj siyasi bir karardır.

Başbakan'ın görüşlerine katılıyorum. Kadın kuruluşları konuşabilir, ama bizi bağlamaz; bizim görüşümüz bunlar, onların görüşleri bu. Bizi ikna etmeleri önemli değil. Bu bir siyasi karardır. Biz yüzde 50 oy alan bir hükümetiz. Bize de oy veren geniş bir kadın kitlesi var. Eğitimli kesimde sezaryen yaptırmanın oranı daha fazla, yoksul kesimde sezaryen oranı az" diye konuştu. Akdağ, "Kürtaj, bir kadının çocuğunu aldırma konusunda seçim hakkı olabilir, ama öte yandan bebeğinin yaşam hakkına ne diyeceğiz? Yaşam hakkından yanayım. Başbakanımızın tavrı da bu" dedi.

Ya tecavüze uğrarsa...

Soruları yanıtlayan Akdağ, "Bazen 'Annenin başına kötü bir şey gelmişse ne olacak?' vesaire gibi şeyler söyleniyor. Gerekirse öyle bir bebeğe devlet bakar. Mutlaka yaşamın yan tedbirlerini de almak durumunda olacağız" diye konuştu.

EYLEMLERE MÜDAHALE

Kadın örgütleri Ankara ve Eskişehir'de eylem yaptı. Eskişehir'de AKP Eskişehir il binası önünde basın açıklaması yapmak isteyen gruba müdahale edilerek 10 kişi gözaltına alındı. Ankara'da ise YKM binası önünde toplanan kadınlar metroda ters istikametten çıktıkları gerekçesiyle biber gazına maruz kaldı. Bir kadın, hafif şekilde yaralandı. (MERT TAŞÇILAR / CAN HACIOĞLU)

DIŞ BASIN ELEŞTİRDİ**'Onca kadın sorunu varken...'**

Haber Merkezi - Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın "kürtaj" ve "sezaryen" konusundaki sözleri dünya basınına da yansdı.

"Dikenli tartışma" başlığını atan İtalyan La Stampa gazetesi, Erdoğan'ın kürtajı Uludere katliamı ile eş tutmasına yer vererek "Sezaryen konusunda başbakan haklı olabilir. Sezaryen pahalı bir ameliyattır. Ancak laik ve demokratik bir ülkede kürtajın yasaklanması bu sorunu çözmez. Çünkü yasası yapılmış muhtemel kürtajlar pek çok ölüme neden olabilir. O zaman şu soruyu sormak lazım. Türkiye'de onca ciddi kadın sorunları varken Erdoğan'ın kürtajdan daha önemli değerlendirmeleri olamaz mıydı?" diye yazdı. Önceki gün de Erdoğan'ın sözcüğüne verilen tepkileri yazan Ame-

Kaynak: Haber Fotoğrafı - 1: 31 Mayıs 2012 – Sayfa 4 (Cumhuriyet)**Tablo 3:**

Birinci haber fotoğrafının göstergebilimsel analizi (Cumhuriyet)

Dizimsel (Sentagmatik) Eksen				Dizisel (Paradigmatik) Eksen
Gösterge Türü	Gösterge	Gösteren	Gösterilen	Yan Anlam
görüntüsel	insan	kürtaj yasağı karşıtı kadın eylemci	Düşüncesini eylemi ile gerçekleştirmeye çalışan kimse, etkin	Kürtaj yasağı düzenlemelerine karşı olan, kürtaj yasağı karşıtı
görüntüsel	insan	polis	Yurt içinde genel güvenliği ve kamu düzenini korumakla görevli, yasa ve nizamların koyduğu hükümlerin yürütülmesini ve bunlara dayanan hükümet emirlerinin yerine getirilmesini sağlayan silahlı askerî kuvvet.	Güvenlik, asayiş, kamusal düzen
belirtisel	el hareketi	kolu ileri uzatarak öne yönelme	Polisin, elini eylemcilere doğru uzatması	Müdahale
dilsel	kavram	cinayet / erkek / kadın / kürtaj	Pankartta ilgili kavramların bir arada kullanılarak mesaj verilmesi	Asıl cinayetin kürtaj değil, erkek şiddetinden kaynaklandığı, kürtajın kadının bir tercihi olduğu mesajının verilmesi

Görsel 2.

Cumhuriyet Gazetesinde “Kürtaj Yasağı” Karşıtlarına İlişkin Haber Fotoğrafları

‘Kürtajı tartışmayız bile’

SİBEL BAHÇETEPE

Çok sayıda kadın örgütü temsilcisi, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın gündeme getirdiği “Kürtaj cinayettir, sezaryene de karşıyım” açıklamaları ile Sağlık Bakanı Recep Akdağ'ın kürtaj karşıtı yasağın gündemde olduğu yönündeki açıklamalarını, dün Kadıköy'de düzenledikleri miting ile protesto etti. Dövdükler ve işkiler çalarak, alkışlarla AKP hükümetini eleştiren kadınlar “Ne devlete ne erkeğe, bedenimiz bize aittir. Kürtaj sosyal bir hak, tartışılmayacağı. Kürtaj karşıtı yasayı çıkartmayacağız” dediler.

KESK'li Kadınlar, TMMOB İstanbul Kadın Komisyonu, Kadın Mühendisler Grubu, Üniversiteli Kadın Kolektifi, İmece Kadın Sendikası, Feminist Kadınlar, Gökkuşu Kadın Derneği, İnsan Hakları Derneği, Emekçi Hareket Partisi (EHP), Özgürlük ve Dayanışma Partisi (ÖDP), Türkiye Komünist Partisi (TKP) ile Emek Partili Kadınlar, Sosyalist Kadın Meclisi, Halkevci Kadınlar, Halkların Demokratik Kongresi'nin de aralarında bulunduğu çok sayıda siyasi parti, meslek odası, sivil toplum üyesi kadınlar dün Kadıköy Altıyol'da bir araya geldi. Renkli görüntülere sahne olan eylemde kadınlar, davullar ve dövdükler çalarak Kadıköy İskele Meydanı'na doğru yürüyüşe geçti. “Kürtaj hakkınıza tartışmıyoruz. Bedenimiz bizimdir”, “Kürtajı hak, Uludere katliamıdır”, “Kürtajı yasaklamak, kadın cinayetlerine davetiyedir”, “Melih Gökçek'i yumurtladık. Sıra kimde?” yazılı pankart ve dövdükler açan kadınlar, “Yaşasın kadın dayanışması”, “Susma hayır, kürtajı hak”, “AKP elini bedenimden çek” sloganları attı. CHP İstanbul Milletvekili Melda Onur, Türk halk müziği sanatçısı Pınar Aydınlar (Sağ), oyuncu Feride Çetin'in de katıldığı mitingde erkekler de katılarak destek verdi. Yürüyüşte “Türkiye kadın düşmanlığında birinci” yazılı Başbakan Erdoğan'ın maketinin yanı sıra tavuk ve yumurta maketlerini taşıması, kucagında çocuğunu taşıyan bir annenin “Benim bedenim, benim kararım” yazılı tişörtle yürümesi ise dikkat çekti. Kadıköy İskele Meydanı'nda Türkçe ve Kürtçe okunan basın açıklamalarında, AKP hükümetinin kadınların bedenini, kimliğini ve emeginin devletin, erkeklerin ve sermayenin hakkı-miyeti altına sokmak istediği belirtildi.

Kaynak: Haber Fotoğrafı -2: 4 Haziran 2012 – Sayfa 8 (Cumhuriyet)

Tablo 4:

İkinci haber fotoğrafının göstergebilimsel analizi (Cumhuriyet)

Gösterge Türü	Gösterge	Dizimsel (Sentagmatik) Eksen		Dizisel (Paradigmatik) Eksen
		Gösteren	Gösterilen	Yan Anlam
görüntüsel	insan	kürtaj yasağı karşıtı kadın eylemci	Düşüncesini eylemi ile gerçekleştirmeye çalışan kimse, etkili	Kürtaj yasağı düzenlemelerine karşı olan, kürtaj yasağı karşıtı
dilsel	kavram	yumurta, kuluçka, direnmek, hak	Pankartlarda ilgili kavramların bir arada kullanılarak mesaj verilmesi	“Yumurta” ve “kuluçka” sözcükleri ile kadınların bir doğurganlık simgesi olarak görülmemesi gerektiği, kürtaj yasağına karşı direndiği, bunun bir hak olduğu mesajlarının verilmesi

			kullanılması ile mesaj verilmek istenmesi	kadın hareketi için hakların eşitliğini simgelemektedir.
dilsel	kavram	cinayet, kadın cinayetine davetiye, direnen kadın, hak, beden	Pankartlarda ilgili kavramların bir arada kullanılarak mesaj verilmesi	Kürtaj yasağı durumunda bunun kadın cinayetlerine davetiye çıkarmak anlamına geleceği, kadınların buna direneceği, kürtajın bir hak olduğu ve kadın bedeni hakkında başkalarının karar verilemeyeceği mesajlarının iletilmesi.

Görsel 4.

Sözcü Gazetesinde “Kürtaj Yasağı” Karşıtlarına İlişkin Haber Fotoğrafları

Haber Fotoğrafı - 4: 1 Haziran 2012 – Sayfa 1 (Sözcü)**Kaynak: Haber Fotoğrafı - 4: 1 Haziran 2012 – Sayfa 1 (Sözcü)****Tablo 6:**

Dördüncü haber fotoğrafının göstergebilimsel analizi (Sözcü)

		Dizimsel (Sentagmatik) Eksen			Dizisel (Paradigmatik) Eksen
Gösterge Türü	Gösterge	Gösteren	Gösterilen	Yan Anlam	
görüntüsel	insan	kürtaj yasağı karşıtı kadın eylemci	Düşüncesini eylemi ile gerçekleştirmeye çalışan kimse, etkin	Kürtaj yasağı düzenlemelerine karşı olan, kürtaj yasağı karşıtı kadın	
görüntüsel	insan	polis	Yurt içinde genel güvenliği ve kamu düzenini korumakla görevli, yasa ve nizamların koyduğu hükümlerin yürütülmesini ve bunlara dayanan hükümet emirlerinin yerine getirilmesini sağlayan silahlı askerî kuvvet.	Güvenlik, asayiş, kamusal düzen	

belirtisel	bedenin konumu	yere düşme, polis tarafından yerden kaldırılmak istenme	Bir kadının iki erkek polis tarafından kollarından tutularak yerden kaldırılması	Kürtaj yasağı karşıtı kadın eylemcinin direnişi
belirtisel	bedenin hareketi	tutularak götürülme	İki kadının polisler tarafından kollarından tutularak götürülmesi	Kürtaj yasağı karşıtı kadın eylemcilerin polis tarafından uzaklaştırılması

Görsel 5.

Sözcü Gazetesinde "Kürtaj Yasağı" Karşıtlarına İlişkin Haber Fotoğrafları

Kaynak: Haber Fotoğrafi - 5: 1 Haziran 2012 – Sayfa 11 (Sözcü)

Tablo 7:

Beşinci haber fotoğrafının göstergibilimsel analizi (Sözcü)

Gösterge Türü	Gösterge	Dizimsel (Sentagmatik) Eksen		Dizisel (Paradigmatik) Eksen
		Gösteren	Gösterilen	Yan Anlam
görüntüsel	insan	kürtaj yasağı karşıtı kadın eylemci	Düşüncesini eylemi ile gerçekleştirmeye çalışan kimse, etkili	Kürtaj yasağı düzenlemelerine karşı olan, kürtaj yasağı karşıtı kadın
görüntüsel	insan	polis	Yurt içinde genel güvenliği ve kamu düzenini korumakla görevli, yasa ve	Güvenlik, asayiş, kamusal düzen

			nizamların koyduğu hükümlerin yürütülmesini ve bunlara dayanan hükümet emirlerinin yerine getirilmesini sağlayan silahlı askerî kuvvet.	
belirtisel	bedenin hareketi	tutularak götürülme	İki kadının polisler tarafından kollarından tutularak götürülmesi	Kürtaj yasağı karşıtı kadın eylemcilerin polis tarafından uzaklaştırılması

Görsel 5.

Sözcü Gazetesinde “Kürtaj Yasağı” Karşıtlarına İlişkin Haber Fotoğrafları

Kaynak: Haber Fotoğrafı - 6: 2 Haziran 2012 – Sayfa 1 (Sözcü)**Tablo 8:**

Altıncı haber fotoğrafının göstergebilimsel analizi (Sözcü)

Gösterge Türü	Dizimsel (Sentagmatik) Eksen			Dizisel (Paradigmatik) Eksen
	Gösterge	Gösteren	Gösterilen	Yan Anlam
görüntüsel	insan	kürtaj yasağı karşıtı kadın eylemci	Düşüncesini eylemi ile gerçekleştirmeye çalışan kimse, etkin	Kürtaj yasağı düzenlemelerine karşı olan, kürtaj yasağı karşıtı kadın
görüntüsel	insan	polis	Yurt içinde genel güvenliği ve kamu düzenini korumakla görevli, yasa ve nizamların koyduğu hükümlerin yürütülmesini ve bunlara dayanan hükümet emirlerinin yerine getirilmesini sağlayan silahlı askerî kuvvet.	Güvenlik, asayiş, kamusal düzen
belirtisel	mimik	ağzını açma	ses çıkarmak, haykırmak, bağırma	Kürtaj yasağı karşıtı kadın eylemcinin bağırması ya da slogan atması
belirtisel	obje	kalkan	polis kalkanı	Polislerin kalkanlarla kadınlara müdahale etmesi

Görsel 6.

Sözcü Gazetesinde "Kürtaj Yasağı" Karşıtlarına İlişkin Haber Fotoğrafları

Kaynak: Haber Fotoğrafı - 7: 2 Haziran 2012 – Sayfa 14 (Sözcü)

Tablo 9:

Yedinci haber fotoğrafının göstergebilimsel analizi (Sözcü)

	Dizimsel (Sentagmatik) Eksen			Dizisel (Paradigmatik) Eksen
Gösterge Türü	Gösterge	Gösteren	Gösterilen	Yan Anlam
görüntüsel	insan	kürtaj yasağı karşıtı kadın eylemci	Düşüncesini eylemi ile gerçekleştirmeye çalışan kimse, etkinci	Kürtaj yasağı düzenlemelerine karşı olan, kürtaj yasağı karşıtı kadın
görüntüsel	insan	polis	Yurt içinde genel güvenliği ve kamu düzenini korumakla görevli, yasa ve nizamların koyduğu hükümlerin yürütülmesini ve bunlara dayanan hükümet emirlerinin yerine getirilmesini sağlayan silahlı askerî kuvvet.	Güvenlik, asayiş, kamusal düzen
belirtisel	mimik	ağzını açma	ses çıkarmak, haykırmak, bağırarak	Kürtaj yasağı karşıtı kadın eylemcinin ağzını açarak bağırması ya da slogan atması
belirtisel	araç	otobüs	Polis otobüsü	Gözaltına alınan kadın eylemcilerin otobüse bindirilmeleri

Görsel 7.

Sözcü Gazetesinde “Kürtaj Yasağı” Karşıtlarına İlişkin Haber Fotoğrafları

Tablo 10:

Sekizinci haber fotoğrafının göstergebilimsel analizi (Sözcü)

		Dizimsel (Sentagmatik) Eksen			Dizisel (Paradigmatik) Eksen
Gösterge Türü	Gösterge	Gösteren	Gösterilen	Yan Anlam	
görüntüsel	insan	kürtaj yasağı karşıtı kadın eylemci	Düşüncesini eylemi ile gerçekleştirmeye çalışan kimse, etkinci	Kürtaj yasağı düzenlemelerine karşı olan, kürtaj yasağı karşıtı kadın	
görüntüsel	insan	sivil polis	Yurt içinde genel güvenliği ve kamu düzenini korumakla görevli, yasa ve nizamların koyduğu hükümlerin yürütülmesini ve bunlara dayanan hükümet emirlerinin yerine getirilmesini sağlayan silahlı askerî kuvvet.	Güvenlik, asayiş, kamusal düzen	
belirtisel	bedenin hareketi	bacak, ayak ve elleri kullanarak ileri hamle yapma	tekme atma, iteleme	Polis bariyerini aşmaya, yıkmaya çalışma	
dilsel	kavram	apış arası, kadın bedeni, kamu malı	Fiziksel niteleme ve tanımlamalar, ortak olanı niteleme	Kürtaj yasağı karşıtı mesajlar verme	
görüntüsel	kavram	yumurta	Kanatlı hayvanların çoğalmasını sağlayan kabuklu bir besin maddesi	ABB Başkanı Melih Gökçek'e eylemciler tarafından yumurta atılması	

Görsel 8.Sözcü Gazetesinde “Kürtaj Yasağı” Karşıtlarına İlişkin Haber Fotoğrafları **Haber****Kaynak:** Fotoğrafi - 9: 3 Haziran 2012 – Sayfa 11 (Sözcü)**Tablo 11:**

Dokuzuncu haber fotoğrafının göstergebilimsel analizi (Sözcü)

		Dizimsel (Sentagmatik) Eksen		Dizisel (Paradigmatik) Eksen
Gösterge Türü	Gösterge	Gösteren	Gösterilen	Yan Anlam
görüntüsel	insan	kürtaj yasağı karşıtı kadın eylemci	Düşüncesini eylemi ile gerçekleştirmeye çalışan kimse, etkin	Kürtaj yasağı düzenlemelerine karşı olan, kürtaj yasağı karşıtı kadın
görüntüsel	insan	polis	Yurt içinde genel güvenliği ve kamu düzenini korumakla görevli, yasa ve nizamların koyduğu hükümlerin yürütülmesini ve bunlara dayanan hükümet emirlerinin yerine getirilmesini sağlayan silahlı askerî kuvvet.	Güvenlik, asayiş, kamusal düzen
belirtisel	bedenin hareketi	tutularak götürülme	İki kadının polisler tarafından kollarından tutularak götürülmesi	Kürtaj yasağı karşıtı kadın eylemcilerin polis tarafından uzaklaştırılması
dilsel	organ	rahim benim	İnsan vücudunda bir organ	Kürtaj konusunda kararı başkalarının değil, sadece o bedenin sahibinin verebileceği mesajı

Görsel 9.Sözcü Gazetesinde “Kürtaj Yasağı” Karşıtlarına İlişkin Haber Fotoğrafları **Haber****Kaynak:** Haber Fotoğrafı - 10: 4 Haziran 2012 – Sayfa 1 (Sözcü)**Tablo 12:**

Onuncu haber fotoğrafının göstergebilimsel analizi (Sözcü)

Gösterge Türü	Dizimsel (Sentagmatik) Eksen			Dizisel (Paradigmatik) Eksen
	Gösterge	Gösteren	Gösterilen	Yan Anlam
görüntüsel	insan	kürtaj yasağı karşıtı kadın eylemci	Düşüncesini eylemi ile gerçekleştirmeye çalışan kimse, etkin	Kürtaj yasağı düzenlemelerine karşı olan, kürtaj yasağı karşıtı kadın
görüntüsel	insan	bebek	Meme emen veya kucakta gezdirilme yaşlarında olan çocuk; bebe	Kürtaj konusunda mesaj verme
görüntüsel	renk	pembe, mor	Pembe ve mor renklerin yoğunluklu olarak kullanılması ile mesaj verilmek istenmesi	Pembe renk ile mesaj verilirken, Mor renk, kadın hareketi için hakların eşitliğini simgelemektedir.
görüntüsel	obje	pankart	Toplantı ve gösterilerde taşınan, üzerinde benimsenen amacın birkaç sözle gösterildiği karton veya bezden levha	Pankartlarda çok farklı mesajların yazılı şekilde gösterilmesi
dilsel	kavram	beden	İnsan vücudunda baş, kol ve bacaklar dışında kalan bölüm; gövde	Kürtaj konusunda kararı başkalarının değil, sadece o bedenin sahibinin verebileceği mesajı

Görsel 10.

Sözcü Gazetesinde "Kürtaj Yasağı" Karşıtlarına İlişkin Haber Fotoğrafları

Kaynak: Haber Fotoğrafı - 11: 4 Haziran 2012 – Sayfa 11 (Sözcü)

Tablo 13:

On birinci haber fotoğrafının göstergebilimsel analizi (Sözcü)

		Dizimsel (Sentagmatik) Eksen			Dizisel (Paradigmatik) Eksen
Gösterge Türü	Gösterge	Gösteren	Gösterilen	Yan Anlam	
görüntüsel	insan	kürtaj yasağı karşıtı kadın eylemci	Düşüncesini eylemi ile gerçekleştirmeye çalışan kimse, etkin	Kürtaj yasağı düzenlemelerine karşı olan, kürtaj yasağı karşıtı kadın	
görüntüsel	insan	polis	Yurt içinde genel güvenliği ve kamu düzenini korumakla görevli, yasa ve nizamların koyduğu hükümlerin yürütülmesini ve bunlara dayanan hükümet emirlerinin yerine getirilmesini sağlayan silahlı askerî kuvvet.	Güvenlik, asayiş, kamusal düzen	
görüntüsel	kavram	kalabalık	Çok sayıda insanın bir araya gelmesiyle oluşan insan topluluğu; kalaba, yoğunluk	Binlerce kürtaj yasağı karşıtı eylemcinin yürüyüş yapması, eylem yapması, yüzlerce pankart taşınması	
dilsel	kavram	kürtaj, hak, Uludere, katliam	Farklı kavramların bir arada kullanılması	Farklı mesajlar	

Görsel 11.

Vatan Gazetesinde “Kürtaj Yasağı” Karşıtlarına İlişkin Haber Fotoğrafları

Kaynak: Haber Fotoğrafı – 12 ve 13: 1 Haziran 2012 – Sayfa 1, 16 (Vatan)**Tablo 14:**

On ikinci ve on üçüncü haber fotoğraflarının göstergebilimsel analizi (Vatan)

Dizimsel (Sentagmatik) Eksen				Dizisel (Paradigmatik) Eksen
Gösterge Türü	Gösterge	Gösteren	Gösterilen	Yan Anlam
görüntüsel	insan	kürtaj yasağı karşıtı kadın eylemci	Düşüncesini eylemi ile gerçekleştirmeye çalışan kimse, etkin	Kürtaj yasağı düzenlemelerine karşı olan, kürtaj yasağı karşıtı kadın
görüntüsel	insan	polis	Yurt içinde genel güvenliği ve kamu düzenini korumakla görevli, yasa ve nizamların koyduğu hükümlerin yürütülmesini ve bunlara dayanan hükümet emirlerinin yerine getirilmesini sağlayan silahlı askerî kuvvet.	Güvenlik, asayiş, kamusal düzen
belirtisel	bedenin konumu	yere düşme, polis tarafından yerden kaldırılmak istenme	Bir kadının iki erkek polis tarafından kollarından tutularak yerden kaldırılması	Kürtaj yasağı karşıtı kadın eylemcinin direnişi
belirtisel	bedenin hareketi	tutularak götürülme	İki kadının polisler tarafından kollarından tutularak götürülmesi	Kürtaj yasağı karşıtı kadın eylemcilerin polis tarafından uzaklaştırılması

Görsel 12.

Vatan Gazetesinde “Kürtaj Yasağı” Karşıtlarına İlişkin Haber Fotoğrafları

Kaynak: Haber Fotoğrafı – 14 ve 15: 2 Haziran 2012 – Sayfa 1, 18 (Vatan)

Tablo 15:

On dördüncü ve on beşinci haber fotoğraflarının göstergibilimsel analizi (Vatan)

Dizimsel (Sentagmatik) Eksen				Dizisel (Paradigmatik) Eksen
Gösterge Türü	Gösterge	Gösteren	Gösterilen	Yan Anlam
görüntüsel	insan	kürtaj yasağı karşıtı kadın eylemci	Düşüncesini eylemi ile gerçekleştirmeye çalışan kimse, etkin	Kürtaj yasağı düzenlemelerine karşı olan, kürtaj yasağı karşıtı kadın
görüntüsel	insan	polis	Yurt içinde genel güvenliği ve kamu düzenini korumakla görevli, yasa ve nizamların koyduğu hükümlerin yürütülmesini ve bunlara dayanan hükümet emirlerinin yerine getirilmesini sağlayan silahlı askerî kuvvet.	Güvenlik, asayiş, kamusal düzen
belirtisel	mimik	ağzını açma	ses çıkarmak, haykırmak, bağırarak	Kürtaj yasağı karşıtı kadın eylemcinin bağırması ya da slogan atması
belirtisel	bedenin hareketi	tutularak götürülme	İki kadının polisler tarafından kollarından tutularak götürülmesi	Kürtaj yasağı karşıtı kadın eylemcilerin polis tarafından uzaklaştırılması

Görsel 13.

Vatan Gazetesinde “Kürtaj Yasası” Karşıtlarına İlişkin Haber Fotoğrafları

Kaynak: Haber Fotoğrafı – 16 ve 17: 3 Haziran 2012 – Sayfa 1, 6 (Vatan)**Tablo 16:**

On altıncı ve on yedinci haber fotoğraflarının göstergebilimsel analizi (Vatan)

Gösterge Türü	Dizimsel (Sentagmatik) Eksen			Dizisel (Paradigmatik) Eksen
	Gösterge	Gösteren	Gösterilen	Yan Anlam
görüntüsel	insan	kürtaj yasağı karşıtı kadın eylemci	Düşüncesini eylemi ile gerçekleştirmeye çalışan kimse, etkinçi	Kürtaj yasağı düzenlemelerine karşı olan, kürtaj yasağı karşıtı kadın
görüntüsel	insan	koruma görevlisi	Bir kişiyi, bir makamı, bir grubu ya da bir topluluğun güvenliğinden sorumlu resmî görevli	Kişiyi saldırılardan koruma, ilgili kişinin güvenliğini sağlama, olası saldırıları engelleme, püskürtme ve saldırılara müdahale etme
görüntüsel	kavram	yumurta	Kanatlı hayvanların çoğalmasını sağlayan kabuklu bir besin maddesi	ABB Başkanı Melih Gökçek'e eylemciler tarafından yumurta atılması
belirtisel	bedenin hareketi	bir insanın iki elinin birden tutulması	Saldırıcıyı önleme	ABB Başkanı Melih Gökçek'e yumurta atan eylemcinin kollarından tutularak etkisizleştirilmesi

Görsel 14.

Vatan Gazetesinde “Kürtaj Yasağı” Karşıtlarına İlişkin Haber Fotoğrafları

Kaynak: Haber Fotoğrafı – 18 ve 19: 4 Haziran 2012 – Sayfa 1, 15 (Vatan)**Tablo 17:**

On sekizinci ve on dokuzuncu haber fotoğraflarının göstergebilimsel analizi

Gösterge Türü	Dizimsel (Sentagmatik) Eksen			Dizisel (Paradigmatik) Eksen
	Gösterge	Gösteren	Gösterilen	Yan Anlam
görüntüsel	insan	kürtaj yasağı karşıtı kadın eylemci	Düşüncesini eylemi ile gerçekleştirmeye çalışan kimse, etkili	Kürtaj yasağı düzenlemelerine karşı olan, kürtaj yasağı karşıtı kadın
görüntüsel	insan	bebek	Meme emen veya kucakta gezdirilme yaşlarında olan çocuk; bebe	Kürtaj konusunda mesaj verme
dilsel	kavram	kürtaj haktır	TDK sözlüğünde “Döl yatağının içini kazıyıp cenini alma işi” olarak tanımlanan kürtajın bir hak olduğunun ifade edilmesi	Kürtaj yasağı düzenlemesine karşı mesaj verme, düzenlemenin iptali isteği
görüntüsel	eylem	halay	Anadolu'nun çeşitli bölgelerinde genellikle davul ve zurna eşliğinde toplu olarak oynanan bir halk oyunu	Halay çekilerek eylemin renklendirilmesi, halay ile mesaj verme
görüntüsel	kavram	kalabalık	Çok sayıda insanın bir araya gelmesiyle oluşan insan topluluğu; kalaba, yoğunluk	Kürtaj yasağı karşıtlarının yürüyüş yapması, eylem yapması, yüzlerce pankart taşınması

Sonuç

Çalışma kapsamında yer alan gazeteler görsel retorik ve göstergebilim bağlamında analiz edilmiştir. Makaleye dahil edilen 26 Mayıs 2012 – 4 Haziran 2012 tarihleri arasında yayımlanan Cumhuriyet, Sözcü ve Vatan gazetelerinde “kürtaj yasağı karşıtı” eylemlere ilişkin toplam 57 haber fotoğrafına yer verildiği görülmüştür. Bu konu ile ilgili olarak Cumhuriyet gazetesi toplam 9, Sözcü gazetesi 28, Vatan gazetesi 20 haber fotoğrafına yer vermiştir. Niceliksel olarak değerlendirildiğinde, yayımlanan haber fotoğrafı sayısı çerçevesinde, kürtaj yasağı düzenlemesi konusunda en muhalif yayın politikasına sahip olan gazetenin Sözcü gazetesi olduğu söylenebilir. Sözcü gazetesini haber fotoğrafı sayısı bakımından Vatan ve Cumhuriyet gazeteleri takip etmiştir. Haber fotoğraflarının çoğunda kadın eylemciler pankart taşımakta ve slogan atmaktadırlar. Pek çok fotoğrafta da kadın ile erkek polislerin karşı karşıya geldikleri dikkat çekmiştir. İki haber fotoğrafında kadınların, göbeklerine slogan yazmaları ilginç bir görüntü oluşturmuş, bu da habere olan ilgiyi arttırıcı bir öge olarak kullanılmıştır. 57 haber fotoğrafının sadece 3’ünde kadınlar saldırgan bir konuma sahiptir ve bu saldırganlık “yumurta atma ile” sınırlıdır. 54 haber fotoğrafında kadın eylemcilere dair yasa dışı ya da kural dışı bir duruma rastlanmamıştır. Kürtaj yasağına dair açıklamanın ilk yapıldığı 25 Mayıs 2012’den beş gün sonra ilk eylemlerin başlaması da dikkat çekici diğer bir detaydır. Haber fotoğrafları genel olarak değerlendirildiğinde, sloganların ve pankartların çoğunun kürtajın yasal bir hak olduğu, kürtaj kararının sadece kadına ait olduğu, Devletin buna müdahale etmemesi gerektiği yönünde vurgulayıcı ifadelerle sahip olduğu tespit edilmiştir. Haber fotoğraflarında farklı göstergelerin bir arada kullanıldığı görülmüştür. Kürtajın yasaklanması düzenlemesi daha sonra ise iptal edilmiş ve gündemden düşmüştür. Göstergebilimsel ve retoriksel analize yönelik en önemli eleştiri bu yöntemlerin, doğaları gereği, karmaşık ve uygulanmalarının zor ve karmaşık olduğu yönündedir. Bu yöndeki eleştirilere karşılık olarak, analize konu olayın ya da olgunun arka plânının ve tarihsel geçmişinin de aktarılması ve açıklanması gerekmektedir. Bu yöndeki bir çalışmada, göstergebilimsel çözümlemenin en önemli katkılarından biri, haberin ve haber fotoğrafının analiz edilebilir doğasını öne çıkarma başarısıdır. Göstergebilimsel analiz, haber fotoğrafını göstergelere ayırarak (bölerek), fotoğraftaki gizli anlam kalıplarını ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Göstergelere ayırmanın gerekçesi, haber fotoğrafında göstergeler dışında herhangi bir anlam yaratma biriminin olmadığına dair kabuldür. Aynı zamanda, temel olarak görsel retorik de görsel imgeler aracılığıyla oluşturulan figüratif bir ifade biçimidir. Görsel retorik yoluyla belli bir yapı içerisinde izleyiciye amaçlanan mesajı iletmek, izleyiciyi ikna etmek ve etkilemek için imgeler farklı şekillerde birleştirilerek bir anlam inşa edilir. Tüm bu değerlendirmeler çerçevesinde, çalışma bütünsel olarak mevcut sınırlılıkların da dikkate alınmasıyla denebilir ki; bu alanda gelecekteki çalışmalara yabancı

basının da eklenmesi yerinde olacaktır. Böylece Türkiye'deki ve yurt dışındaki basın arasında bir karşılaştırma yapılabilecek, bu da literatüre önemli veriler kazandırabilecektir. Bu makale gelecekteki çalışmalar için bir basamak ve model niteliği de taşımaktadır.

Kaynakça

- Adorno, T. W. (2014). *Negatif Diyalektik*. (Ş. Öztürk, Çev.) İstanbul: Metis Yayınları.
- Aristoteles. (2006). *Retorik*. (M. H. Doğan, Çev.) İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Aristoteles (2013). *Retorik*. (M. H. Doğan, Çev.) İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Bal, M., & Bryson, N. (1991). Semiotics and Art History. *The Art Bulletin*, 73(2), 174-208.
- Barnard, M. (2010). *Fashion Statements: Communication and Culture*. London: Loughborough University.
- Barthes, R. (1967). *Elements of Semiology*. London: Jonathan Cape.
- Barthes, R. (1999). *The Old Rhetoric in the Semiotic Challenge*. (R. Howard, Çev.) New York: Hill&YWang.
- Bitzer, L. F. (1997). Rhetoric's Prospects: Past and Future. T. Enos (Dü.) içinde, *Making and Unmaking the Prospects of Rhetoric* (s. 15-20). NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Caner, F. (2007). Retorik ve Basmakalıp Figürler. *Millî Folklor* (74), 17-20.
- Cevizci, A. (1999). *Felsefe Sözlüğü*. İstanbul: Paradigma Yayınları.
- Corbett, E. (1990). *Classical Rhetoric for Modern Student*. New York: Oxford University Press.
- Coşku, A. (2011). *İbni Sina Felsefesinde Retorik*. İstanbul: Litera Yayıncılık.
- Crompton, P. M., & McAlea, R. (2000). Rhetorical Devices in Television Advertising. J. Cannon, R. Warner, & P. Odber de Baubeta (Dü.) içinde, *Advertising and Identity in Europe* (s. 32-42). Bristol.
- Çebi, M. S. (2003). *İletişim Araştırmalarında İçerik Çözümlemesi*. Ankara: Alternatif Yayınları.
- Deely, J. (2015). What Semiotics is. *Language and Semiotic Studies* 1(1), 63-94.
- Durgee, J. F. (2003). Visual Rhetoric in New Product Design. *Advances in Consumer Research* (30), 367-372.
- Ehse, H. H. (1984). Representing Macbeth: A Case Study in Visual Rhetoric. *Design Issues* 1(1), 53-63.

- Foss, S. K. (2005). Theory of Visual Rhetoric. K. Smith, S. Moriarty, G. Barbatis, & K. Kenney (Dü.) içinde, *Handbook of Visual Communication: Theory, Methods and Media* (s. 141-152). New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Greimas, A. J. (1971). *Strukturele Semantik*. Braunschweig: Vieweg.
- Guiraud, P. (1994). *Göstergebilim* (2 b.). (M. Yalçın, Çev.) Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.
- Joost, G., Buchmüller, S., & Englert, R. (2008). Audiovisual Rhetoric: Visualizing the Pattern Language of Film. In: Undisciplined. *Design Research Society Conference*. Sheffield: Sheffield Hallam University.
- Kenney, K., & Scott, L. M. (2003). A review of the Visual Rhetoric Literature. *Persuasive Imagery*, 17-57.
- McCombs, M. E., & Shaw, D. L. (1972). The Agenda-Setting Function of Mass Media. *Public Opinion Quarterly* (36), 176-187.
- McQuarrie, E. F., & Mick, D. G. (1996). Figures of Visual Rhetoric in Advertising Language. *Journal of Consumer Research* (22), 424-438.
- Mutlu, E. (1994). *İletişim sözlüğü*. Ankara: Ark Yayınevi.
- Nas, A. (2013). Reklam Bağlamında İkna ve Retorik. R. Özgül Kılanç (Dü.) içinde, *İletişim ve*, (s. 11-42). İstanbul: Es Yayınlar.
- Neuman, W. L. (2014). *Toplumsal Araştırma Yöntemleri - Nitel ve Nicel Yaklaşımlar* (7. b., Cilt 1). Ankara: Yayın Odası.
- Nöth, W. (1990). *Handbook of Semiotics*. Bloomington: Indiana University Press.
- Peirce, C. S. (1931). *Collected Writings*. Cambridge: Harvard University Press.
- Rifat, M. (1998). *XX. Yüzyılda Dilbilim ve Göstergebilim Kuramları 1 - Tarihçe ve Eleştirel Düşünceler* (4 b.). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Saussure, F. (1983). *Course in General Linguistics*. London: Duckworth.
- Van Dijk, T. A. (2011). Discourse and Ideology. *Discourse studies: A multidisciplinary introduction*, 379-407.
- Wolfe, M., Jones, B. D., & Baumgartner, F. R. (2013). A Failure to Communicate: Agenda Setting in Media and Policy Studies. *Political Communication* 30(2), 175-192.